ZA VJERU I DOM

LIST NAMIJENJEN KATOLIČKOMU ŽENSKOM OBRAZOVANOM SVIJETU.

IZLAZI MJESEČNO NA DVA ARKA, A CIJENA MU JE NA ČITAVU GODINU 3 K., ZA UČENICE 2 K., KOJA SE UPLAĆUJE I UTUŽUJE U ZAGREBU.

UREĐUJE

LITERARNA SEKCIJA MARIJINE KONGREGACIJE UČITELJICA U ZAGREBU.

ZA UREDNIŠTVO ODGOVARA

HERMA KÜRSCHNER.

Br. 5. God. V.

U ZAGREBU 1912.

TISKARA HRV. KATOL. TISKOVNOG DRUŠTVA.

SADRŽAJ:

ZA VJERU I DOM

LIST NAMIJENJEN KATOLIČKOMU ŽENSKOM OBRAZOVANOM SVIJETU.

BR. 5. ZAGREB, 1. SVIBNJA 1912. GOD. V.

BLAGOSLOV SV. OCA.

Dne 20. ožujka 1912. podijelio je sveti Otac Papa Pio X. svoj očinski blagoslov kongregaciji učiteljica u Zagrebu, listu „Za Vjeru i dom" i njegovim čitačima.

Prožete dubokom zahvalnošću prema sv. Ocu Papi, radosna srca javljamo gornju vijest našim cijenjenim pretplatnicima, uvjerene, da će ta harnost i veselje odjeknuti i u njihovim srcima. Blagoslov namjesnika Gospodinova, blagoslov one ruke, koja upravlja krmilom sv. Crkve, počiva na djelu našemu. Nastojat ćemo da ustrajnim radom zavrijedimo, da taj blagoslov uvijek kao blagotvorna rosa počiva na našem radu, u radu za vjeru i dom!

Za taj blagoslov sv. Oca u ime naše zamolio je presvijetli gospodin Matija Seigerschmied, apostolski protonotar, kome se učtivo zahvaljujemo na iskazanoj nam usluzi.

MARIJIN MJESEC.

Koliko li je kćerkinu srcu milo, kad se bliži majčin imendan. Draga ta svečanost kupi u sebi svu ljubav, koju dječje srce osjeća za dragu majčicu i harnost za dobročinstva od nje primljenih. Ta ljubav i harnost nigda se ne smanjiva, pače kako rastu godine, raste i ona i svakom godinom očekuje se većom željom taj lijepi dan.

Veća, mnogo je veća radost, koju katoličko srce osjeća, kad se bliži Marijin mjesec, mjesec posvećen Onoj, čije smo slatko ime tepajući naučili na majčinu krilu, ili klečeći pred kolijevkom, dok je majka naše sklopljene ručice u svojima držala.

I ista priroda sa svojim bujnim zelenilom i mirisnim, raznobojnim cvijećem, sa svojim ptičicama i toplim sunčanim sjajem, tako rekavši pripravlja se za Marijin mjesec! A ruže, one lijepe, raznih

boja mirisne ruže, što okružuju sliku „Otajstvene bijele ruže" kao da nas pozivlju, da i mi beremo otajstvene ruže i njima da ukrasimo sliku Djevice Marije!

Ali još nešto čini nam dražim čarobni svibanj!

Koliko dokaza milosti, ljubavi i blagoslova smo primili, pošto smo Njoj povjerili naše bolove i patnje.

Koliko li nas je puta mučila čežnja za neizmjernim, za onom domajom neumrlih, za rajem, koja nas obuhvaća osobito u borbama života, u svim nemirima duše!

Koliko puta nijesmo uskliknuli: Djevice sveta, moli za nas!

A zašto to? Jer sve milosti kako tvrdi sv. Bernard, koje nam Isus udjeljuje, prolaze kroz ruke Marijine. To je uzrok, radi kojega su milosrdnoj Djevici posvetili najljepši mjesec u godini — Njoj najljepšoj među stvorovima Božjim!

A svibanj, mjesec ruža, pozivlje nas, da i mi rasprostiremo miris otajstvenih ruža — Zdravih Marija!

Tako u čarnom mjesecu, u kojem raste najljepše cvijeće i sunce baca najugodniji sjaj, Marija nam govori o svom cvijeću i pokazuje nam svoje ruže!

A pobožni puk, pun ljubavi za majku svoju, sakuplja se u crkvi i među zidovima kućnim, pjeva neumrlu himnu, koja bila i koliko god duga, ne prestaje biti lijepa, jer ljubav ima samo jednu riječ i opetuje ju uvijek: — Zdravo Marijo!

Ne propustimo za to posvetiti Bezgrješnoj, Njoj mili mjesec, ovu svetkovinu od trideset i jedan dan, zazivajući je jutrom i večerom u domu i crkvi slatkom molbom sv. krunice!

Svršiti će i svibanj i njemu će stići zadnji dan, otpasti će mirisne latice krasnih ruža, ali cvijeće, koje bujno cvate u vrtu našeg srca, to cvijeće Njoj tako milo, milije od onoga, što resi oltar Njeni, ne će poznati žege ni leda, nego će živjeti uvijek i bujno cvasti, da slavi majku Kristovu!

Vijenac ruža — molenje Krunice — ne će uvenut nikada, a njihov će nam miris izazvati nad glavom blagoslov — Carice Nebesâ!

Rosanda.

O UZAJAMNOM RADU ŠKOLE I DOMA.

Po S. M. C.

Mnogo se važnih reforma poduzelo na polju uzgoja naših djevojaka u najnovije doba, a zacijelo će ih se još mnogo učiniti, da naše djevojke mogu što lakše steći znanje, koje im je potrebno za ona zvanja, kojima ih uredbe pripuštaju, te da mogu, ako to treba, i u izvanrednom položaju raditi za opće dobro.

No u srcu djevojačkom budi se rano želja za samostalnošću i slobodom, te djevojke često ćute školske propise poput teška bremena.

Mi moramo kod uzgoja i s ovom težnjom računati kao što činimo sa svim silama ljudske duše. Zato treba, da su nam znani ključevi, koji otvaraju srce učenice.

Prvi od njih i svakako najvažniji jest ljubav. Ljudi je zovu magnetom, koji privlači, zovu je „dobrotom," „le divin sur terre". No nije to ona prirođena dobroćutnost, uslijed koje popuštamo iz slabosti ili lijenosti bojeći se napora i neugodnosti. Nije to ni ona sanjarska, samoživa ljubav, koja gradi kule u oblacima, te koja ne raspoznavši zbilju života, ne poznajući putove do pravoga cilja, posrne, gubi potom pouzdanje u vlastitu snagu kao što i u svako nastojanje oko uzgoja.

To je iskra one svete, velike uzvišene ljubavi, koju nam je naš Spasitelj na neizmjerno uzvišeni način očitovao, o kojoj je učenicima svojim na rastanku rekao: „Kao što je moj Otac mene ljubio, tako sam Ja vas ljubio i to je moja zapovijed, da jedan drugoga ljubi kao što sam ja ljubio vas."

Iskru svoje božanstvene ljubavi dao je svakomu od nas i naša je dužnost nijetiti i čuvati tu iskru, da se ne utrne.

Ovu pravu ljubav treba da ima učiteljica za djecu. Nije ta ljubav samoživa, za sebe ne traži ništa; u tom je najbliža materinskoj; no ona ima i mnogo od sućuti.

Tko vidi patnje bližnjega, tko s njim trpi, taj će i htjeti pomoći. Ne će žaliti da ostavi vlastito udoblje ako ustreba.

Ovo čuvstvo učiteljice prema učenicama moglo bi se nazvati i moralnom snagom. To je ona snaga, koja se ne će odazvati glasu sklonosti, nego koja učiteljicu čini kadrom upravo manje umiljato, manje poslušno i iskreno dijete k srcu prigrliti.

Bez ove prave ljubavi ne može uspješno raditi, te ako je ne ćuti, mora nastojati da je probudi.

Najlakše će to postići, umije li se ona spustiti do sitnih stvorova, koje želi k sebi podići, ako postane opet djetetom, sjećajući se vlastitog djetinstva. Lako će ona tada razumjeti težnje mladoga srca, nastojat će da učenicama breme olakoti, učenje čini što ugodnijim.

Time je našla i drugi ključ k srcu svojih učenica.

Ćute li učenice, da ih učiteljica iskreno ljubi, da razumije težnje njihove, ako i jesu prečesto nerazborite i neobuzdane, ne će se bojati ukora, bit će joj iskrene, povjerit će joj sve, ne samo želje i namisli, već i dvojbe i patnje. No njoj često i ne će biti potrebno da joj povjere jade i mane, jer će ona u srcu njihovu čitati kao u otvorenoj knjizi, i naći tad i ono, česa si mlada učenica sama nije svijesna.

Uvidjet će učiteljica, da je taština uzrokom mnogoga zla kao rastresenosti, neposlušnosti, tvrdoglavosti često i lažljivosti djevojčica.

*

Taština izbija u ono doba kad iz djevojčeta postaje djevojka, kad učenica stupi iz pučke škole u viši koji zavod.

Želja da bude što dražesnija i umiljatija nuka djevojčicu često da govori i radi nepromišljeno, ludo, osobito ako je kućni uzgoj traljav, te se slabo mari za ove ludosti, koje su ipak kadre škoditi duševnom i ćudorednom razviku djevojčice.

Prečesto ima i „dobrih" rođaka, koji se dive tobožnjoj duhovitosti mlade djevojke, a i majka sama gleda kćerku s udivljenjem.

Djevojci naravski laska, što joj se svi dive; naskoro se sama smatra svjetskim čudom. Hoće da joj se svi sve više dive, leti na sklizalište i na šetalište, nestrpljivo iščekuje čas, da je uvedu u društvo, da smije polaziti zabave.

Njoj je škola, koja traži pregaranje, dakako odvratna.

Svatko razumije da je i zdravom djetetu bilo muško ili žensko, uopće teško sjediti samo jedan sat na miru, kako će lako sjediti u školi po nekoliko sati.

No ne samo da treba mirno slušati, već se tu zahtijeva i pažnje. Da, paziti, pratiti predavanje o predmetu, koji je često dosadan, nemio.

Za mnoge je dakle škola mučilište i školske prostorije, ma bile one i visoke i prostrane i svijetle i lijepe — ipak samo tamnice; a stoji li onda još i učiteljica mrka i stroga lica na katedri, proći će svima volja na nauke i učenje, najprije onoj taštoj, razmaženoj djevojci. Srce će joj se stisnuti, i ona se ne će više pokazati kakova zaista jest; radit će doduše — no ne s ljubavlju već silom.

Bit će poslušna, no samo dok je učiteljica gleda.

Na taj način ne će doći učenica do ćudoredne slobode, koja je svakom čovjeku potrebna, bez koje djevojka kasnije ne može svijesno vršiti ni u malom djelokrugu svojih dužnosti kao domaćica, još manje kao majka ili kao učiteljica. Hoćemo li naše djevojke tako uzgajati, da mogu bistra oka i topla srca poći pravom stazom u životu, moramo nastojati da nam u školi vlada svježi — rekla bih projetni dah; topla ljubav dobre učiteljice mora djelovati na sva ta mlada srca kao sunce što čini biljkama: na toplom suncu rastu, mraz bi ih uništio.

„Vunder gibt es deren Wirken
Nie zu Ende wird geschrieben:
Menschengeist mit seinem forschen,
Menschenherz mit seinem Lieben."

Weber.

Razumijeva se, da će nastojati, da je učenice štuju, čuvat će svoj autoritet. Učenice moraju štovati učiteljicu ne zato, što to stoji u školskim propisima, nego što osjećaju, da je ona daleko jača od njih moralnom svojom snagom, raznolikim temeljitim znanjem i iskustvom svojim.

Dijete, a i djevojke su slabe: što danas žele, zabacit će sutra. Kod potonjih opaža se to kolebanje, koje ljudi rado zovu hirima, no koje je dijelom posljedica fizičkoga razvitka, dijelom slabe duševne ustaljenosti.

Učiteljica prožeta pravom ljubavi prema svojim učenicama, ne će ih ukorima i oštrim riječima siliti na poslušnost, nego vlastitom svojom voljom, i premoći svojom, što si je stekla temeljitim znanjem i umjećem.

Osniva li se njezin rad na takovoj podlozi, tad će i na prkosne, slavične, neiskrene učenice uspješno djelovatl.

Upravo ovakove su učenice gdjekad najnadarenije, no prečesto veoma razmažene.

Kod kuće zapovijedaju ne samo služinćadi već i mlađoj braći, i vlastitoj majci znadu rasti preko glave. Zar će onda biti u školi čedne, poslušne, ponizne? Majka im „mora" ispuniti svaku željicu; isto žele postići i u školi. Predobit će svoje saučenice, voditi pristaše; u igri bit će kraljice i dostojanstveno primat će poklone svojih podanika. No to im nije dosta, željne su pohvala, odlikovanja. Sve moguće će učiniti, da ih učiteljica pohvali.

Ne pođe li im to za rukom, nastojat će da na drugi način svrate pozornost na se: bit će nemirne, prkosne, osorne i tvrdoglave, samo da se učiteljica s njima bavi, da njih gleda. U takovom bi slučaju učiteljica strogošću sve pokvarila.

Fénelon kaže: „Povjerenje i iskrenost će kod uzgoja više koristiti od strogosti".

To načelo uzgojno vrijedi za svu djecu uopće, a za uzgoj taštih djevojaka napose.

Strogošću bi si učiteljica sama zatvorila put do srca učenica, a ove bi u nastojanju da oživotvore zatomljene težnje došle do takovih osnova, da bi u mislima na njih protrnule, — a na koncu ih ipak izvele.

Uspije li učiteljici i u ovim teškim slučajevima, blagim no ozbiljnim načinom pozvati učenice na red, pokazati im kako je njihovo vladanje ne samo nedostojno, nego i bezumno, te koje bi mogle za njih kobne posljedice iz toga nastati, to je ona u svom nastojanju na pravom putu, da od njih uzmogne što učiniti.

Iskustvo pokazuje, da su ovakove prkosne, slavohlepne djevojke uz valjan i razborit uzgoj, postale veoma vrijedne žene, koje kao uzor-žene i uzor-majke čuvaju i brane svoje uvjerenje u vjerskim i ćudorednim pitanjima.

Kao što biljci prija rosa i sunce, da raste i procvate, tako treba da učiteljica ljubavlju goji klice, koje je sam Bog usadio u srce dječje, koje je majka prva njegovala; kao što mraz i ledeni vjetar škodi nježnoj biljci, tako bi škodila u uzgoju prevelika strogost.

U početku smo rekli da učiteljica treba tri ključa za uspješni rad na polju uzgoja. Prava ljubav djeci je prvi, razumijevanje dječjega srca i pouzdanje djece prema učiteljici je drugi ključ ili uzgojno sredstvo. A treći ključ, treće sredstvo? To je temeljito svestrano znanje i iskustvo.

Ako je učiteljica dobro oboružana lijepim znanjem i umjećem, kad nastupa svoje službovanje, ona se ne smije time zadovoljiti, ne smije kod toga ostati. Ona mora napredovati, poći s duhom vremena. Dok će u načelima vjerskim ostati čvrsta i nepokolebiva, pratit će napredak u znanostima, zanimat će se za sve stečevine ljudskoga uma.

Vide li učenice, koje čuju kod kuće govoriti o svačemu, da je učiteljica zaostala u nazorima, da je od „stare škole" u znanostima, ne će je moći tako cijeniti, pa bila ona i najbolja i najplemenitija duša.

Slušat će doduše predavanje, no u srcu će nastati dvojba o ispravnosti njezinih izjava i tvrdnja. Pod odmorom i poslije škole pretrest će pitanja o tom.

Zato je svakako potrebno, da se učiteljica za svaki učevni sat dobro pripravi; dalje da raširi i usavrši znanje čitanjem dobrih časopisa, da prisustvuje skupštinama učiteljskim i drugima. Kojim povjerenjem gledaju učenice u svoju učiteljicu, kad im ova umije svaku novu pojavu tumačiti, te ako to na lijepi način čini.

Zanimivo je gledati učenice u školi učiteljice, koja je u praznicima proputovala koji kraj, upoznala zemlju i ljude, čiji jezik im predaje.

Kasnije u životu ne pita se koliko je učenica iz biblijske i iz povijesti na izust naučila, nego koliko je koristi umjela crpsti iz toga učenja. U prvom redu nastojat će učiteljica djelovati na volju, na srce svojih učenica, a to može kod svakoga predmeta, ne samo kod učenja povijesti.

Učiteljica, koja je tuđem jeziku, što ga predaje, tako vješta, da u njem izraziti umije čuvstva i misli onih osoba, o kojima govori, ne će se tužiti, da je učenicima učenje literature težak i dosadan predmet.

S udivljenjem gledaju djevojke u Ifigeniju, koja ljubi istinu i mrzi na laž, te bi se prije mogla odreći žuđene sreće opet vidjeti domovinu svoju, nego okaljati se grijehom i poslužiti lažju. Od nje, koja svojim plemenitim srcem djeluje na kralja i cijeli puk, učit će one kako dobre žene u svom djelokrugu mogu služiti domovini.

Nastoji li učiteljica djevojkama predočiti do čega stoji blagostanje zemlje, u kojim prilikama žive radnici, govori li im ona o potrebi sloge i jedinstvenoga rada, to će učenice uvidjevši da je svakom narodu potrebna sloga, uzajamna ljubav i požrtvovnost, zajednički ozbiljni rad, to će one kasnije u životu biti oduševljene zagovornice tih uvjeta za sreću i procvat domovine, zabacit će one same misao na

sebično strančarenje, te će zanosno djelovati na braću svoju, na muževe i na sinove, da ne troše duševne snage u ludom i beskorisnom cjepkanju.

Ako ih se uvede u kulturne prilike kod raznih naroda, i tumači s kojih su moralnih mana propali narodi i države, zanimat će se još više za sve to, iz prošlih naučit će suditi o sadašnjim prilikama, te će sigurnije gledati u budućnost.

Kad su učenice od učiteljice, koja prožeta pravom ljubavi, oboružana temeljitim znanjem, naučile suditi što je dobro, što je zlo, kad su kadre ustanoviti posljedice svakoga čina bio dobar ili zao, usto umiju s drugima ćutjeti, tad je učiteljica riješila veliku zadaću.

Takove će djevojke imati razumijevanja i sućuti za ljudske bolove i patnje. Budući da su same iskusile blagodat blage, ustrajne ljubavi, osjećat će i one istu ljubav prema onima, koji stoje u teškoj borbi života, nastojat će da i njima podadu tračak onog svijetla, one topline, koje njima samima zagrijava srce.

Teška je to zaista zadaća, veliki zahtjevi — no za to na koncu isto je tako lijepa i velika nagrada — uspjeh.

U našim ga prilikama i najrevnija učiteljica nema — ako ne umije učiniti mir sa suparnicima svojima.

Učiteljica je savjesna, požrtvovna, neumorna. Duboko joj je uvjerenje, da je glavni i najuzvišeniji cilj uzgoja taj, da vodi slabašno, neuko dijete, da ovo bude vjernim postojanim kršćaninom.

Ona cijeli svoj rad udešava prema onom, kako Dr. Fr. Krus u svojim predavanjima mladim kandidatima ustanovljuje:

„Uzgoj smije imati samo jedan cilj, on mora biti sistematička pomoć, što je pružaju odrasli mladim ljudima, da ovi razvivši sve svoje sposobnosti mogu biti vrijedni članovi velike razgranjene ljudske porodice te što savršenije služiti Bogu."

„Bogu služiti" ima reći: Udesiti sav svoj život prema volji Božjoj.

Učiteljica si je potpuno svijesna zadaće, ona drži ključeve k srcu učenica, ona se vješto umije služiti njima, pa ipak mora tražiti saveznika, što više, suparnika svoga mora učiniti saveznikom, hoće li da zaista čvrsto stoji, što ona marno gradi.

Gotovo mi je teško, no reći se mora; najveći suparnik često joj je — dom.

Da učiteljica živi kod svojih učenica, tad bi joj bilo lako. No ona ih ima veliki broj u razredu, možda predaje ne samo u jednom razredu, te jedva da upamti imena njihova, a kamo li da ih upozna.

Istina, predavanje mogu slušati sve učenice, no i polje treba da je priređeno hoćemo li, da iz sjemena niče biljka.

Kuća i škola, majka i učiteljica — moraju složno raditi. Srca matera valja da osvoji, i ako ustreba, da ih preko učenica uzgaja,

pomoć kod njih tražit će dobra učiteljica u svom radu. Taj će dio rada možda najmučniji biti, jer majke same ruše i razaraju, što ona gradi.

No mnogo puta majke si i nijesu svijesne toga. Jedne to čine iz slijepe ljubavi prema djetetu, druge, što nikada ne misle na veliku svoju odgovornost pred Bogom. Neke su odviše okupljene brigom za tjelesni razvitak i svagdanje životne potrebe. A ima ih, koje iz taštine i krivoga ponosa ne dolaze u školu upitati se i upoznati učiteljicu svoga djeteta. Djeca joj sva uče dobro, vazda nose dobre redove, bistre su to glavice, a srećna majka ne treba moliti „protekcije.“ Učitelji i učiteljice su po njenom mijenju tu, da sve te bistre glavice napune znanjem, koje im majka podati ne može, jer napokon to i nije njezina dužnost — no neka učiteljica ne kuša djelovati na volju djevojčinu, neka ne nastoji oko uzgoja! To je jedino pravo materino, to je polje njeno, a nitko tu nema pristupa!

Zar ova majka ne zna, da nitko ne može poučavati, a da ne uzgaja ili upropašćuje dijete za cijeli život?

Ovakove će majka na koncu školske godine prvi put pristupiti učiteljici, te će smiješkom na usnama — no veoma začuđeno pitati, zašto njena kćerka nije dobila prvi stepen, najbolji red iz vladanja, te kako da ima istu ocjenu s onim djevojkama, koje su, kako majka iz pouzdana vrela znade, cijelu godinu brbljale. Njena je kćerka kod kuće mirna, te cijeli dan sjedi kraj knjige.

Cijelu godinu nije majka marila upitati se, a nije joj ni na koncu ni na kraj pameti, da se je kćerka možda u školi „odštetila“, što u kući mora tiha biti; nije joj došla ni sada misao, da je njena sveta dužnost budnim okom pratiti duševni razvitak djeteta svoga; a ona možda i ne pozna knjigâ, koje kćerka pohlepno guta.

No ima i uviđavnih, savjesnih dobrih majka, koje sve čine, što je u njihovim silama, da potpomažu rad učiteljice, a tada istom raste i cvate i dozrijeva ono, što su one u zajedničkoj ljubavi u složnom požrtvovnom radu sadile, oplemenile, od korova branile.

M. H. Bakica.

LJUBIM MAJKU — SPASITELJA VIŠE.

Mnogo se je promijenilo
Što je bilo — — —
Ali ljubav tvoju plemenitu,
Vijek uživam, vijek je u zenitu.

Desetak i nešto ljeta,
Posred svijeta
Tebe majko, ostavih još mala,
Ti si mene Bogu darovala . . .

Pa mi jednom kažu ljudi,
Gdje mi grudi? . . .
Zašto nemam srce k majci meko,
Zašto odoh od majke daleko? — — —

Majku svoju zašt' ne ljubim? — — —
Zar je gubim,
Kada ovdje u raj šaljem za nju,
Molitvicu tihu, svakidanju? . . .

Aj vi ljudi, što mi tako
Naopako
Tumačite ljubav moju k maji,
Kad ma sjajem dvostrukijem sjaji.

Vi ne znate riječi draže,
Krist što kaže:
„Kom za majkom srce više bije,
No za menom, mene vrijedan nije.“

I ma ljubav sja od traka,
Sjajnih zraka,
Al' vam kazah zašto je ostavih,
Za ljubav je Kristu zaboravih.

Daj mi Bože, da u raju
Svu u sjaju,
Majku svoju mogu ugledati,
Spasitelju, gore mi je vrati . . .

Miroslava.

ČEDNOST.

BISKUP SCHMITZ.

Božanski Spasitelj, naš savršeni uzor u svima prilikama života, upozoruje nas, kako treba da se vladamo, kada smo kamo pozvani. On nas opominje, da ne sjedamo na prvo mjesto, jer bi nam se moglo dogoditi, da budemo posramljeni. On nam veli: „Sjedni na posljednje mjesto, da ti kućegazda ponudi bolje i tako te odlikuje pred onima, s kojima si pozvan“.

Na taj način uči nas Božanski Spasitelj čednosti. On nas tako ne upućuje samo, kako treba, da se u društvu vladamo, već nam preporuča krepost čednosti, za koju nam obećaje veliku plaću. „Tko se povisi, bit će ponižen, a tko se ponizi, bit će uzvišen".

Što će reći biti čedan? To će reći biti bez velikih zahtjeva u nutrinji svojoj, u riječima i cijelome biću svome. Prema tome mogli bismo misliti, da je čednost bojažljivost. Imade ljudi, koji nazivlju čednima osobe skučene, malodušne i plašljive. Takove osobe mogu biti i čedne, ali njihova čednost ne sastoji u spomenutim osebinama, budući ove nijesu ništa drugo već nagrđivanje cijeloga bića. Čednost nije bojažljiva, već je jaka i istinita. U sv. Pismu, u knjizi poslovica veli se o djevici: „Jakost i ljupkost jesu njena haljina." Time se hoće istaknuti čednost, koja resi djevicu poput neporedljivo lijepe haljine. Čednost je jakost, jer se ona, poznavajući vlastitu nemoć, ne precjenjuje i ne prenagluje, već se pouzdaje potpuno i sasvim u pomoć Božju; ona je i ljupkost, jer ništa ne čini djevicu tako dražesnom kao čednost.

Označujući čednost smjernom priznajemo, da je ona plod poniznosti. Čednost proistječe iz spoznaje, da sami po sebi ništa nijesmo, niti što učiniti možemo. Čednost je dakle kćerka poniznosti. I ona je poput poniznosti prava kršćanska krepost. Apostol veli: „Vaša čednost neka bude poznata svim ljudima." On prema tome želi, da čednost bude obilježje kršćana, koji treba da se razlikuju upravo ovom vrlinom od pogana. Bila bi zabluda misliti, da svi ljudi imadu pokazati čednost na isti način. Valja uzeti u obzir ljude, koji je pokazuju, prilike, vrijeme i mjesto, kada se čednost imade pokazati. Potčinjeni pokazat će svakako drugim načinom čednost od pretpostavljenih. Za vrijeme odmora očitovat će se ona drugačije nego li za vrijeme rada. U zabavama bit ćemo slobodniji nego li za vrijeme ozbiljnosti i sabranosti. Vazda jošte treba dobro prosuditi prilike, inače bi mogla čednost postati neumjesna i odvratna. Uslijed svega toga lakše je reći, kako se ogriješujemo o čednost, nego li ustanoviti pravila za ovo lijepo svojstvo.

Smjernost i čednost često manjka u svijetu misli. Nutarnje precjenjivanje povećava vlastite prednosti, sposobnosti duha i tjelesne vrline. Ne rijetko si utvaramo zbog porijekla, ugleda obitelji, iz koje smo proistekli i dobroga glasa, koji su uživali naši roditelji.

Evo brojnih vrela preuzetnosti. Čovjek, koj si štogod utvara, nema čednosti, a prema tome ni ljupkosti bića. Njega ne vole drugovi, te je ne rijetko izvrgnut ruganju i preziru. On precjenjuje sam sebe i zato ono, čime su drugi sasvim zadovoljni, njega nipošto ne zadovoljava. On gradi zračne kule i uživa snivajući o budućnosti, za koju misli, da će mu donijeti onu slavu, koju mu sadašnjost nepravedno uskraćuje. Koje čudo, ako se takav čovjek osjeća svakom

zgodom povrijeđenim, te za jednostavno općenje nema smisla. Koliko gorkih časova sprema sebi sam. On ne poznaje bezazlene radosti.

Manje zlo, ali ipak sažalenja vrijedno je pomanjkanje nutarnje čednosti. Ovo se očituje neuređenom radoznalošću. Tko sve hoće da vidi i znade, taj gramzi za novostima i obično je brbljav. On gubi nutarnji mir i zadovoljstvo. Brentano kaže o takovoj brbljavoj osobi: „Ona svaki dan prolazi sa svojom prijateljicom kroz babilonski drvored od Schwetzingena do Frankfurta."

Čednost se ne rijetko povređuje zabavnim razgovorima. Pretjerivanje vlastitih sposobnosti i rada jest pomanjkanje izobrazbe i znak nadutoga bića. Samo neobrazovan čovjek može biti hvalisav. Tko se sam hvali, njemu nema mjesta u boljemu društvu. I Bog uskraćuje pomoć takvom čovjeku. Kada su sv. Katarinu Siensku molili, da otkrije tajnu svojih uspjeha, reče: „Nikada nijesam govorila na slavu svoju, već uvijek na slavu i hvalu Božju".

Ne rijetko si upravo na pola obrazovani silno utvaraju na svoje mnijenje o bilo ma kojoj stvari. Oni ga izriču tolikom sigurnošću, da već unaprijed isključuju svaku mogućnost protuslovlja. O djelima, koja su zaslužne ljude stajala mnogo truda i vremena izriču na prečac svoj sud bez obzira na znanje i rad, koji bijaše potrebit, da se takovo djelo oživotvori. Da budu oni poučeni o tom ne će niti da čuju. Kada bi takovi morali ispraviti nesavršenosti, koje kritikuju, tada bi se jasno na njihovu sramotu ispostavilo njihovo neznanje.

Stvari, o kojima jedva slabi pojam imadu podvrgavaju svome nemjerodavnom sudu. Dà, i crkvene uredbe ne ostaju pošteđene. Oni ih nalaze nesavremenima i nepraktičnima, te bi, ne razumijevajući mudrosti i djelovanje Duha sv., htjeli uvesti neke reforme. Tako daleko seže oholost i nečednost bića.

Ovakvom stanju duše bliza je lažljivost. Prednosti se utvaraju, zbog neumjesnog stida taje se činjenice, prenagli sud se ne poriče' a svršetak je svega toga, da takav čovjek i sam sebi laže. Evo tako udaljuje nečednost čovjeka od pravoga puta. Pravednik izbjegava svaku lažnu riječ, a sv. Pismo kaže: „Lažne usne pred Bogom su gad." Ako je lažljivost u govoru već prezira vrijedna, to je ona još gora, kada zaokupi cijelo biće.

Takova se lažljivost očituje u odijelu, u želji, da nas ljudi drže višima, nego što zbilja jesmo, u proračunanim kretnjama, tako rekavši u glumljenju. Ako odijevajući se prekoračujemo staleške granice, onda se spomenuta lažljivost očituje i u odijelu. Ne samo služavka sa sela i ona iz grada već i radnica iz tvornice nakićene su nedjeljom poput dama, isto tako nakite se građanka i kćerka zanatnika te sve ženske do najviših staleža elegancijom, koja pripada još višem od njihovog staleža. To bi se odijevanje moglo porediti sa maskaradom. Prema tome pretjeranom odijevanju poprimaju se u općenju

i kretnje. Takove osobe izdavaju se onim, što nijesu i uživaju u pobjedi, koju slavi njihovo prenavljanje. Nije li to prevejana laž? K tome se pretjeruje izjavama o namještaju, zvanju, imutku, dok se sve ne razvije do očite prevare. U takovim prilikama ne može biti govora o čednosti. Ovo pretjeravanje u odijelu i držanju postalo je već općenitom društvenom zabludom, a posljedice toga jesu rasipnost, dugovi, zanemarivanje zvaničnih dužnosti i strah pred poslom.

Čovjek misli, da druge vara, a najposlije se uvjeri, da je sam prevaren. Takovom nesrećom te najpogubnijim plodom po cijelo družtvo rađa pomanjkanje čednosti naročito kod žena. Posebnih dokaza za to ne treba. Dosta je ako si predočimo ženu, koja je prisiljena živjeti u skučenim prilikama, pošto se je kao djevojka navikla pokazati u odijelu i društvu, koje nije odgovaralo njenim prilikama.

Jelka Plivelić, učiteljica.

HRVAT PSUJE.

(Nastavak).

*V.**

Leži luda. Jedino što zbori:
Psuje Boga . . Boga . . Boga; opet: Boga . . Boga,
Te cijele dane
Psovat ne prestane.
O moj Bože! Pa da usta toga
Luda nemoćnika
Budu mog Hrvata
Tužna slika!

VI.

Moja Gospo, moja željo, moje milovanje!
Moj bi Hrvat mogo biti uza Te ko Tvoje janje,
A on na Te navaljuje
Kano divlja zvijer:
On Te psuje.

VII.

Par težaka i gospode
I ja bio —
Jedan težak sve je nebo
„Izbrojio“.
A gospoda: gledaju me,
Pa se smiju —
Njih ne boli slušat našu
Mizeriju.

VIII.

Kućo mala i bijela
Mojega Hrvata —
Kućo mala, ti si sretna
Koliko si živa:
Moj te Hrvat „blagosovom“
Svojim blagosiva!

* Tko je pomno čitao pjesmice u zadnjem broju pod istim natpisom, bit će opazio, da ih bilo IV, a prema tome ova je V.

IX.

Djeco, bol nepreboljena!
Vi ste djeca naša:
Što vas znade Boga psovat,
Ne zna Očenaša!

X.

Kazali mi, da je Hrvat
Golubinje ćudi —
Nije, nije! Kada psuje,
Gledaj ga, pa sudi!

XI.

„Idi, šuti! A tko više
Neg tvoj vojnik mlati?“
— „Znam! I, vidiš, to su naši
Najkrepči Hrvati!“

Juraj Lahner, c. i kr. vojni kurat.

VRSTE ČUVSTAVA IŠČEKIVANJA I IZNENAĐENJA.*

Prof. B. M.

U čuvstvu iščekivanja nalazi se u g o d a n i n e u g o d a n elemenat. To se ima ovako shvatiti. Čuvstvo iščekivanja niče baš iz opreke (razlike) između sadašnjosti i budućnosti. Kad ne bi bilo te opreke (razlike), ne bi bilo ni iščekivanja. Jedno od toga dvojega mora biti ugodno, a drugo neugodno. Očito je, da nam predmet iščekivanja ne mora donositi samo ugodu, već može i neugodu.

Prema vrijednosti i utjecaju očekivanog događaja dobiva i samo iščekivanje karakter n a d e i l i s t r a h a. Nada je ono iščekivanje, koje se odnosi na neko d o b r o, strah (briga, tjeskoba) pak ono, koje se odnosi na kakvo z l o. B o j a z a n opet niži je stupanj straha.

Ljudi često, osobito u običnom govoru, zamijenjuju strah i tjeskobu s u ž a s o m i g r o z o m. Ova su si čuvstva svakako srodna, ali i r a z l i č n a. Užas i groza odnose se na kakvo n a z o č n o zlo, a strah i tjeskoba na takovo, k o j e i m a t e k n a s t a t i. Tako se na pr. ona prva dva čuvstva tiču požara, što je baš ovaj čas nastao, smrti prijatelja, što je naglo baš sada nastupila, a zadnja dva čuvstva tiču se na pr. smrti prijatelja, koji će za neko vrijeme umrijeti, poplave, što će nastupiti, čim se korito rijeke razlije, i t. d. Budući da čuvstva užasa i groze redovito poremećuju čitavi naš duševni život, običajni tijek naših duševnih stanja prekidaju, to ona spadaju u afekte.

* Samu analizu čuvstva očekivanja i iznenađenja izostavismo, jer je držimo odviše zakučastom za nepsihologe. Op. ured.

Zaprijeti li kako manje zlo ili neugodni događaj, pa zaustavlja i prekida stanoviti tijek duševnih stanja u manjoj mjeri, to dobivamo čuvstvo strave. Dakle je strava niži stupanj užasa i groze.

Ako je vrijeme iščekivanja dulje, a interes za budući događaj življi, onda se čuvstvo običnog iščekivanja pretvara u čuvstvo nestrpljivosti.

Iz rečenoga o užasu, stravi i grozi mogao se svatko uvjeriti, da se kod tih čuvstava baš obratno događa, nego li kod običajnog čuvstva iščekivanja; kod onih nas naime nešto iznenađuje, nešto se događa, što nijesmo očekivali. Stoga su rečena čuvstva podređena općenom čuvstvu iznenađenja, koje nastaje u povodu nastupa kakvog očekivanog događaja. Kako nam je svaki zaustavljaj ili prekid običajnog tijeka naših duševnih stanja nemio, što više i neugodan, to je i čuvstvo iznenađenja barem kod svog nastupa neugodno. Iznenađenje se opet može ticati ugode ili neugode, traje samo koji časak, pa se okreće u čuvstvo ugode, t. j. neugoda traje samo dotle, dok razumom ne svatismo značenja predmeta, koji nam donosi ugodu, a čim se to zbude, rađa se čuvstvo ugode. Odatle i dolazi, da nam je neugodno, buni li nas kogod u poslu donoseći kakovu vijest, makar i ugodnu; nas se neugodno doima nagli prekid duševnog rada. Ako li je opet predmet iznenađenja sam po sebi već neugodan, onda osjetimo neugodu, čim nam poremeti ravnovjesje duševnoga života, a kad i razumom njega spoznamo, onda naše čuvstvo neugode još poveća. To povećano čuvstvo neugode sada se očituje kao strava, a sada kao groza i užas.

Donosi li očekivani događaj nešto izvanrednoga, što još doživjeli nijesmo, to nastaje u nama čuvstvo posebne vrste, koju nazivljemo začuđenjem. Ovo se dakle razlikuje od jednostavnoga iznenađenja samo u toliko, što se tiče takvog događaja, koji još iskusili nijesmo.

Kolebamo li u svom iščekivanju dobra ili zla, to nastaje sumnja.

Ako u duši prevlada misao, da će nas zadesiti zlo, koje stoji u uskom savezu s našim životnim interesima, onda jednostavna sumnja prelazi u očaj.

Sumnja se može ispuniti, a može i ne ispuniti. Ispuni li se sumnja, koja donosi kakvo dobro, to se u nama rađa čuvstvo zadovoljstva, a ispuni li se takva, koja donosi kakvo zlo, to se rađa čuvstvo bola. Isto tako nastaju i dvije vrste čuvstava, ne ispuni li se sumnja. Ako nam je time, što nam se sumnja nije ispunila, oteta nada na kakvo dobro, nastaje čuvstvo razočaranja, a ako smo se riješili straha ispred kakvoga zla, onda nastaje čuvstvo umirenja.

Mi se kod svih spomenutih čuvstava držimo više pasivno, t. j. mi bez ikakva djelovanja iščekujemo budući događaj. Nije li to slučaj, već vlastitom snagom nastojimo iznaći ili istražiti, da nešto, što očekujemo, nastupi, ako je ugodno, ili nastojimo, da ne nastupi, ako je neugodno, onda se opet rađa čuvstvo, koje možemo nazvati čuvstvom istraživanja. Uspijemo li ili ne uspijemo u svom istraživanju, to se spoznajom o tome, javlja i čuvstvo uspjeha, odnosno neuspjeha. Ovo je čuvstvo na granici iščekivanja i intelektualnog čuvstva.

Sa sumnjom je u savezu i ljubomor. Ovaj se kod čovjeka javlja, kad pomisli na kakvo dobro, koje drugi posjeduje, a on ima na nj pravo ili bar misli, da ima. Razumije se, da predmeti ljubomora mogu biti najrazličitiji. Ipak se pod tim izrazom obično misl obično na ljubav među jednim i drugim spolom.

NAPOSE O ČUVSTVU NADE.

Kada se čovjek kakvu dobru nada, rađaju se u njega dvije vrste čuvstava: ugode i neugode. Čuvstvo neugode ima svoj razlog u tome, što spoznaji o iščekivanom događaju u zbilji ništa ne odgovara, dakle nekakvo nesuglasje između misli i zbilje, što bezuvjetno uvijek barem prvi čas svog postanka donosi neugodu. Čuvstvo pak ugode osniva se na tome, što računajući s priličnom vjerojatnošću držimo, da će se nada ispuniti. Ta spoznaja vjerojatnosti i gotovo jamačnog uspjeha donosi čuvstvo ugode. Jačina toga čuvstva ovisi o stupnju vjerojatnosti. Budući da se ovo čuvstvo redovito jače ističe nad onim čuvstvom neugode, te potonje biva potisnuto, to se čuvstvo nade u svojoj cijelosti obično javlja u obliku ugode.

Kao što su sva čuvstva iščekivanja od znatnog utjecaja na čovječji život, tako je napose i s nadom. Ona čovjeka u težnji za svakovrsnim dobrima, kao za zdravljem, za blagom starošću, i t. d., nikada ne ostavlja. Veliki engleski dramatičar Will. Schakespeare kaže, da nada kraljeve čini bogovima, a priproste ljude kraljevima. Time je Shakespeare karakterizirao nada kao onu silu, koja nas napunja težnjom za nečim višim. I naš je Preradović ispjevao prekrasnu odu „Nada“. On počinje:

„Divna zvijezdo života nam odi,
Komu tvoji neznani su čari?
Tko se rodi, kom ti ne ugodi,
Tko l' ostari, kog ti ne prevari?“

Nada sjaje, kako veli Preradović, već i malom djetetu kod prvog koračaja; ona i mladića vodi „u muževne dane“, a starcu:

„Ti zastorom svojim zablještivim
Slabom starcu kriješ blizu raku.“

Ona nadalje pušta sužnja iz tamnice, siromahu je sve bogatstvo, žalosnomu veselja početak:

„Sretnomu si sreća bez poraza,
Nesretniku poraz hude kobi,
Ljubljeniku duga cvjetna staza,
Neljubljenom mostac k cvjetnoj dobi."

Nada dakle čovjeku povećava sreću, a blaži nesreću; ona ga podiže ispod bremena nevolja i jada. Kogod ima nadu, nije još izgubljen, a kad se preda očaju, nesreća je gotova.

Danas se na žalost pesimizam sve više i više širi. Tome je glavni razlog, što ljudi gube vjeru, a s njom i nadu na bolje. Da je pak pesimizam kao načelo od veoma pogubnog utjecaja na društvo i život, svjedoče nam tolika samoubijstva i druga zla. Dobro kaže T. Pesch u svojoj: Christliche Lebensphilosophie, 2. izd., Freiburg, Herder, 1896., na str. 91., 92. i 101.:

„Čemu da radim, ako će moj rad bez ikakve više svrhe i višega cilja ostati, ako ću se iza kraćega vremena rasplinuti u vječno „ništa?" Kako bi ovdje uopće život što vrijedio, kad je uvijek — tako kod pojedinca, kao i kod cjeline — sastavljen iz obmame i prijevare, iz truda i brige, iz bola i borbe? . . ." Kad zemaljski život, kaže Pesch na drugom mjestu, ne bi imao za čovjeka nikakve više vrijednosti, onda bi mu svakako najbolje bilo, da se o konopac objesi, da tako svom životu učini što prije kraj, i tako prispije što brže u ono neizmjerno besvijesno „ništa."

„Kako li pak sasvim drukčije izgleda zemaljska egzistencija s vjerom na budući život! Potišteni bivaju okrepljeni utjehom, da nijedna muka, nijedno vjerno ispunjenje dužnosti nije uzaludno, da sve, pa i najmanje, ima visoku vrijednost u vječnosti. — „Dajte narodu", reče Viktor Hugo, „jadnom narodu, kojemu život biva svakim danom teži, dajte mu nadu na bolji svijet, i narod će biti strpljiv! Strpljivost je kćerka nade."

Već je rečeno, da jačina čuvstva ugode kod nade ovisi o stupnju vjerojatnosti, da će se ostvariti ono dobro, kojemu se nadamo. Nastupi li tako velika vjerojatnost, da smo subjektivno uvjereni o uspjehu svoje nade, onda nada postaje pouzdanjem.

Naš Preradović, kako nam svjedoče naročito ove dvije njegove pjesme: popijevka „Moja ladja" i sonet „Mlado ljeto", stavlja sve svoje pouzdanje u Providnost Božju. To treba da i mi svi usvojimo za svoje životno pravilo. Kod toga nam je pouzdanja ipak paziti, kako nas i sam pjesnik opominje želeći, da nam novo ljeto donese „radosnih promjena," da ne postanemo preuzetni. On naime kaže:

„I donjet će svakom, koji znade
Hvalom primit, što Bog mili dade,
Koji znade zaklonit si luku,
Te mu strasti bura nije kadra
Željan toli prenapeti jadra,
Da se dignu nad Božju odluku."

ISTINA.

Istina ima rogove oštre
Bode, — pa njoj se ugiblju ljudi;
A laskanje je šuštavi đavo,
Vara, — no ljudskoj ugađa ćudi;
Al dok nam dušu istina vedri,
Ona nam u jaz s laskanjem jedri.

J. Sundečić.

Zašto ne vole istinu ljudi,
Zašt' ne spoznadu čara joj jošte?
Znadem već — zašto zaziru od nje:
Istina ima rogove oštre.

I neprav biti — al priznati nigda
Živjeti s lažju — himbom u grudi,
Ljepša im krinka, — istina vjere
Bode, pa njoj se ugiblju ljudi!

Draža im hvala od sličnijeh njima
Činili oni krivo, il' pravo;
Istina kori rđava djela,
A laskanje je šuštavi đavo.

Koji no smiješkom lukavstva punim
Rad odobrava tuj svakoj ludi,
I tašte ljude hvata na l'jepak
Vara, — no ljudskoj ugađa ćudi!

Istina divna, — kćerka je neba,
I sretan svaki, koji u njedri
Nosi je vazda; — prezire laži;
Al dok nam dušu istina vedri.

Laskanje jeste otrovna guja,
Koju slabići pašu o bedri;
Zgazimo guju — spasimo dušu
Ona nam u jaz s laskanjem jedri!

Ljubica Kovačić, učiteljica.

AGNES.

RIJEKA, na Uskrs.

Bijaše baš ružan dan. Uz strašan vjetar spustila se gusta kiša, jedno jače od drugoga. Ulice u gradu N. bijahu puste, svatko se bojao po tom vremenu izaći. Sumrak se bijaše spustio ranije no obično, plinske su svjetiljke bile upaljene, ali to je svijetlo danas vrlo neugodno i teško djelovalo na dušu čovječju. Ćutjela je to osobito gospođica Agnes, stojeći kod prozora svoje sobice i motreći puste, na pola rasvijetljene ulice. Nije nikoga očekivala, ta koga bi, ono što je bilo, vratit se ne će, al se svejedno s prozora makla nije. Vidjelo se da su njene misli daleko, kazivahu joj to suzne oči, usne, koje su se svaki čas grčevito stisle, na licu, kojim je čas preletio bolan, čas preziran posmijeh, i na kojemu su joj bili tragovi prepaćene bolesti. I Bog zna, dokle bi Agnes tako u tmini stajala, kad najednom otvoriše se vrata, a u sobu stupi starija gospođa i pristupivši gospođici primi ju za ruku i reče: „Zašto si nijesi upalila svijetlo, Agnes? Morala bi leći, ta vidiš, da groznicu imaš?“

Tek na te riječi prenula se blijeda gospođica i okrenula se: „Ah, ti si tetko! Hvala ti ja volim ovako u sumračju bez svijetla. Onda mislim na sve ono, što je bilo, prošlo i više se vratiti ne će?“

„Pusti dušo take misli,“ odvrati joj dobra tetka, „reci radije, kako ti je danas, je li ti bolje,“ — i upali svijeću. Lice Agnetino bijaše blijedo, blijedo, tek tamne oči sijevahu od lake groznice, koja još ne bijaše posve iščezla.

Zabrinutim okom motrila je tetka svoju nećakinju i prije nego što je otišla iz sobe, rekla je tiho, da ju Agnes nije mogla čuti: „Prava pokojna mati! Siromašno dijete i tebe će stići njena sudbina.“

U istom gradu živio je u svoje vrijeme neki činovnik Garić sa petero djece: četiri sina i jednom kćeri. Bijaše pošten čovjek, radin i do skrajnosti točan i savjestan u službi, a kod kuće dobar suprug, vrijedan gospodar i pravedan otac. Svu je djecu dao u školu, ali nijedno nije toliko napredovalo koliko najmlađi Vlatko, stoga odlučiše roditelji, da će ga dati na daljnje nauke, samo ako bude htio. Starija već braća bijahu činovnici, a sestra se udala za nekog odvjetnika. Tako mišljahu roditelji, moći će najmlađi na sveučilište. Što smisliše — učiniše. Poslije svršenih sveučilišnih studija i obavljene prakse, osvanu na vratima roditeljskog doma pločica: Med. univ. dr. Vlatko Garić. Koliko li sreće za stare roditelje, koliko ponosa za dobru braću! Svi se veselili uspjehu mladog im brata, koji je u kratko vrijeme postao glasovitim uslijed sretno uspjelih operacija, a i vrlo obljubljen od sirotinje, kojoj je bio dobar, i koja ga je zato blagoslivljala.

Sretni bijahu stari roditelji sa svojom djecom, samo željahu, da im i Vlatko prije smrti dovede u kuću vrijednu i marnu snahu. Ne

bi bilo teško izabrati između mnogih, koje su bacile oko na mladoga liječnika, al on željaše onakovu, koja će osim drugih sposobnosti i kreposti biti dobra katolikinja. On sam, i ako čudo, sačuvao je u duši svojoj sjeme dobre nauke, i to sjeme nije poginulo ni za vrijeme studija, ni za vrijeme prakse, već je divno cvalo u srcu mladoga doktora. I zato je on htio ženu, koja će ne samo biti njemu dobra supruga, već i poticateljica na putu kreposti, a tomu mnoge od poznatih nisu odgovarale.

Jednoga dana pozove ga dužnost u priprostu kuću neke bolesne udovice. Vičan ulaziti u razne kuće, začudio se uzornom redu i čistoći, koja ga je okružavala, ali opazio je ujedno prekrasno djevojče, na kojem je počivao blagoslivljajući pogled bolesne majke. A kad je, više put dolazeći u kuću, upoznao kreposti i vrline lijepe djevice, umolio je umiruću majku za ruku njene kćeri. Sretna majka blagoslovila je vez ruku i srdaca i ne dugo za tim zatvorila umorne vjeđe na vječni počin.

Čim je minulo vrijeme korote, stajao je pred oltarom u maloj kapelici Presv. Srca mladi par, da si pred samim Bogom zadadu čvrstu vjeru za čitav život, da će jedan drugomu biti pravi prijatelji u radosti i žalosti i da se ostaviti ne će, dok ih smrt ne rastavi.

Teško bi bilo opisivati sreću mladoga para, a pogotovo kada se ta sreća pretvorila u blaženstvo. Bilo je to tada, kad je mlada žena obdarila dobroga svoga supruga lijepim čedom, koje okrstiše „Agnes.“

Ali — u čašu meda kanula je kaplja pelina, i ogorčila med. Mlada gospođa najednom dobije upalu pluća, i makar da je jaka narav pobijedila, ipak se opažahu posljedice bolesti. Veli se, da jedna nesreća drugu dovodi, i ne dugo zatim, ponovno oboli na istoj bolesti mlada žena, i sad joj ne pomogoše ni ljekarije, ni savjeti, ni ljubav dobrog druga, već morade ostaviti ono, što joj bijaše najmilije na ovome svijetu.

Preselila se u vječnost, da odanle šalje blagoslov ožalošćenomu suprugu i nježnom djetetu, koje nije oćutjelo gubitak majčice — bijaše tek tri godine staro. Tako Vlatko osta bez žene, a Agnes bez majčine brižne njege. Nije koristio plač ni zdvajanje, već je trebalo nadvladati tugu i dati se na uzgajanje djeteta. Sam otac uzgajao je dijete, bijaše mu i otac i mati. A zato se Agnes njemu privila svim svojim djetinjim srcem. Kada je svršila pučke škole, dade ju liječnik na daljnje nauke u drugo mjesto. Poslao ju u zavod, kojim su upravljale redovnice, znajući, da će ondje biti sačuvana od zla utjecaja svijeta i naučiti ono, što je lijepo i dobro. A kad je iza nekoliko godina došla kući, zapanjila je sve svojom dobrotom i krasotom, a otac, ugledav dijete svoje, kliknuo je od čuda. Pred njim stajaše živa slika i prilika njegove pokojnice — njegova kći Agnes. Sretni otac

nosio je na rukama kćerku svoju, a ona mu sladila dane svojom ljubavlju, veseljem i živahnošću. Bila je Agnes vesela kao ševa, kad se ranim jutrom u zrak digne, da pjesmom svojom Stvoritelja slavi!...

Da, bila je Agnes vesela. Život joj se smiješio, okružena bijaše i obasipana nježnošću dobrog oca i rođaka. Trajala je ta sreća, to veselje nad životom sve do dana, kad je Agnes pošla na prvi ples. U lijepom, jednostavnom, bijelom odijelu, iskićena bijelim ružama, bijaše Agnes još ljepšom. Bijela baš ruža njezin je bio simbol. Poput ruže bila je kraljicom među drugima djevojkama, a njena duša bijela poput sniježnih lati ruža, mirisala je krepošću ko i ruža!

Mnogomu je Agnes one večeri pala u oko. Koliko otaca zaželjelo je, da im bude snahom, ali Agnes do tog dana još nije poklonila srce svoje. Tad — desi se, upoznala se s mladim grofom Erinskim, koji bijaše sin najboljega prijatelja njenog oca. Toliko puta čula je o njem i sad stajaše pred njom stasit mladić, da skoro već muž. I od onda je Agnes postala mnogo ozbiljnijom, a kad je Marije sa svojim ocem dolazio u kuću, oblilo ju rumenilo, koje je brzo vještom oku očevu otkrilo tajnu njegove kćeri. A ni stari grof ne bijaše slijep — u ostalom njemu bijaše to samo drago, jer nije spadao u vrstu one aristokracije, koja ne će, da se plemenita „modra krv“ miješa s običnom, plebejskom „crvenom krvi.“ Poznavao je dobro njene vrline — i sad nije trebalo druge, već da se djeca slože, pa da zatraže blagoslov u svojih roditelja.

Marije Erinski znao je, da je Agnes djevojka puna žive vjere, pobožna, kreposna, i to ga je baš njoj priteglo, ali on sam spadao je među bezvjerce. Od rane mladosti — otkad je ostavio očinski dom i pošao na nauke, družio se ponajviše s onakovom mladeži, kojoj je sve mrsko, što dolazi u savez s vjerom. Malo po malo zaboravio je na vjerske dužnosti, napokon mu je svaka pomisao na vjeru bila neugodnom, a kad se opet kući povratio, skoro da očenaša nije znao moliti. Doduše, još bi se katkada u njemu javio glas savjesti, ali to su bili rijetki časi. Uza sve to nije se bacio u vrtlog nemorala poput ostalih nekih drugova, jer ga od toga sačuvao prirođeni ponos. Takav je evo čovjek odlučio da zaprosi Agnes.

Bilo je to neke proljetne večeri, kada je grof Marije stupio u lijepu bašču liječnika Vlatka. U kući mu rekoše, da je Agnes u bašči. Sunce je baš zlatilo okrajke gore, spuštale se već na zapad i zadnjim svojim tracima cjelivalo lice blijede Agnes, koja je mirno na kamenoj klupi sjedila pod cvatućim jorgovanom. Na krilu ležala joj otvorena knjiga, ali nije čitala. Skrštenih ruku zurila je nekamo u dalj, tamo gdje sunce tone. Čula je tihi stupaj iza svojih leđa tek onda, kada joj je Marije bio sasvim u blizini. Nije trebala da pogađa, tko je, što hoće, znala je to dobro po jakom kucaju srca, i ćutjela je, da će se sad riješiti njena sudbina. Iza nekoliko časova držao je

Marije Agnetinu ruku, u svojoj i molio ju drščućim glasom: „Recite gospođice, hoćete li biti mojom ženom?“

Blijeda Agnes, problijedi još većma i reče: „Da, ali tek onda, kad se povratite vjeri majke svoje!“ — — Iste večeri pala je u vrućicu, a kasnije obolila na upali pluća. I stoga je danas tetka tako zabrinutim okom motrila jedinicu svojeg brata.

Par mjeseci kasnije nalazila se je Agnes s ocem i tetkom u nekom lječilištu na podnožju južnih Alpa. Minula je skoro godina od onog događaja, koji je na nju, tako nježnu navukao tešku bolest, i zato morala je Agnes ovamo, da se potpuno oporavi i da zaboravi pomalo na ono, što ju tišti.

Prekrasan kraj bio je sada još ljepši, jer se drveće osulo cvijećem, samo se bijelilo i rumenilo na sve strane. Tišina je vladala u prirodi, mir i zadovoljstvo zrcalilo se na licima marljivih seljaka, i to je spasonosno djelovalo na Agnetino zdravlje. Na njenom licu opet je probilo rumenilo, a i sama bila je bolje volje. Tek katkada munuo je čelom oblak sjete, koji je dokazivao, da Agnes ni ovdje nije mogla zaboraviti ono, što je bilo. Da, teško joj je bilo u takovim časovima, al nutarnji neki glas govorio joj: „Pravo si učinila — a on — on će se vratiti.“ A ona je u to vjerovala i molila!

Približavalo se vrijeme odlaska. Agnes je već bila zdrava, oca joj pozivahu na povratak dužnosti, a tako i dobru tetku. Valjalo se spremati. Svanuo je već predzadnji dan. Još prije odlaska odluči Agnes, da će u malu staru crkvicu, da se i s njom oprosti. U njoj je našla mnogo utjehe, pa kako bi otišla, a da prije odlaska ne rekne i njoj „S Bogom.“ I sada je sunce zlatilo visoke Alpske vrhunce, bilo je baš kao onda — — lagan vjetrić njihao cvjetnim grančicama, a bijele i rumene lati padale su tiho na zemlju i isto se tiho slagale pod nogama Agnetinim, koja je po njima stupala kao po mekanom, cvjetnom sagu. Skoro je stupila na prag crkvice. Tihim korakom stupi u nju, bojeći se da glasnim stupajem ne pomuti sveti mir, koji ju okružio. Pred oltarom titralo je vječno svijetlo, a kroz prozore šuljale se zadnje trake sunca, ljubeći noge „Dobrog Pastira“. Agnes kleknu i sklopiv ruke, stala je moliti. Molila je poluglasno, i ne sluteći da ju netko neviđen sluša. I on je čuo riječi: „Daj da se vrati vjeri otaca svojih, daj mu živjeti i umrijeti u Tebi, o Spasu! Ne tražim sreću svoju, već spas duše njegove.“

A on je slušao! Na njegovim očima blistale su suze, ne samo suze pokajnice, već i suze zahvalnosti i sreće. — Kad je Agnes iz crkvice izašla, stupio je pred nju Marije. Na njegovim očima, koje su se s njezinima sukobile, saznala je, da se nije uzalud nadala i molila!

Andrina Račić.

ŽENE U EVANĐELIMA.

MARIJA MAGDALENA. (Nastavak).

Marija Magdalena svetica. Magdalena zamrzila je svom dušom sve ono, što je prije kao grješnica ljubila, a uzljubila svom dušom, što je prije mrzila. Onome, što je prije zagospodovalo njezinim srcem, sada nije htjela dati ni najmanjeg kutića u svome srcu. Marija odrekla se svijeta ovoga, i onoga, što je u svijetu: pohote puti, pohote očiju i oholosti života ne za kratko vrijeme, već za — uvijek. Obraćenje Magdalene bijaše trajno. Mnogi se skruše ali za kratko vrijeme, pa opet iznovice padaju u prijašnje svoje opačine. Razloga za to ponovno upadanje u stare grijehe imade više. Tek neke ćemo spomenuti. Malodušnost mnogih grješnika čini, te se boje, da će teško izdržati dugotrajnu borbu. Ti zaboravljaju na riječi apostola Pavla: „Sve mogu u Onome, koji me jači“, a i zaboravljaju na psihološku činjenicu, da nam je krepost to lakša i milija, što je dulje vremena vršimo, što su već stari izrekli poznatom rečenicom: „Tko dobro započne, napola je djelo već obavio.“ Tu malodušnost podjaruje đavao rišući nam najcrnijim bojama dugotrajne borbe. Ljudi pak zaboravljaju, da je đavao otac laži i neprijatelj naš od iskona.

Mnogi se nadalje vraćaju na stazu grješnog života, jer bi „htjeli“ ne griješiti, ali im se ne da upotrebljavati naravskih i svrhunaravskih sredstava, koja su potrebna, da se čovjek održi na putu kreposti. A to ne ide! Tko hoće kreposno, sveto živjeti, valja da se služi za to svima potrebnim sredstvima. Grješnici, koji se obrate, treba da se ugledaju u Mariju Magdalenu, da pođu njezinim stopama, pa će onda uz pomoć Božju sigurno ustrajati — njihovo obraćenje ne će biti trenutačno već trajno. Ajde da pratimo duševnim očima život Magdalene od njezinoga obraćenja pa do njezine svete — srećne smrti.

Marija Magdalena mogla je govoriti sa svetim Pavlom: Tko će nas dakle rastaviti od ljubavi Božje? Zar nevolja? Zar tuga? Zar glad? Zar golotinja? Zar pogibao? Zar progonstvo? Zar mač? Siguran sam naime, da ni smrt, ni život, ni anđeli, ni poglavarstva, ni sile, ni sadašnje, ni buduće, ni snaga, ni visina, ni dubina, ni drugi koji stvor ne može nas razdvojiti od ljubavi Božje, koja je u Kristu Isusu Gospodu našemu.“

I doista, dok su Apostoli odbjegli Isusa za njegove gorke muke i smrti, Marija nije se dala rastaviti od Božanskog Spasitelja, već hrabro, ne bojeći se ni od koga, stoji uz blaženu Djevicu Mariju pod križem. Eto, kako je čista ljubav — ljubav prema Bogu jaka, da je ni ista smrt ne može skršiti. To nam pokazuje, kako je velika bila ljubav Marije Magdalene prema dragome Spasitelju, da je ni ista smrt Spasitelja nije ugasila, poradi te velike ljubavi mnogo joj se

oprostilo, jer i bijaše prije velika grješnica. Zato je i rekao Božanski Spasitelj farizeju Simonu: „Tko većma ljubi, više mu se i oprašta.“

Grob, u koji bijaše položeno tijelo Isusovo, nije mogao rastaviti Marije Magdalene od ljubavi Božje, koja je u Isusu Kristu, jer ona rano u jutro, na dan uskrsnuća Gospodinova, hiti još s nekim pobožnim ženama ka grobu Spasiteljevu da iskaže počast tijelu Isusovu. Pa kad je sa drugim ženama saznala od anđela, da je Isus uskrsnuo, i to javila apostolima, opet se vratila ka grobu. Tu joj ljubav naplati Isus ukazavši joj se.

O pobožnom življenju Marije Magdalene poslije Isusova uzašašća na nebo sveto Pismo nam ništa ne kazuje. No kršćanska nas predaja izvješćuje o poznijem životu Marije Magdalene. Lazar i njegove sestre Marija Magdalena i Marta, pa Marija Jakovljeva i Salome, te vjerna sluškinja Marcella i Maksimin, hoteći se ukloniti bjesnilu Židova oko godine 62. poslije rođenja Isusova, ukrcali se u čamac bez jedra, vesala i krmila. Božjom pomoći zdravi se prevezli preko Sredozemnoga mora na ušće rijeke Rhone. Lazar postao je biskup u Marseilli, Marta se nastanila u Arlesu, a Marija povukla se u pećinu kod Beaumea. Ovdje je Marija još proživjela 30 godina, daleko od svijeta i njegovih naslada, zadubena u molitvu i razmatranje, obdarena nebeskim rasvjetljenima, utjehama i radostima. A jedan dan, veli sv. Franjo Saleški, sproveden u Bogu ima više vrijednosti od tisuću godina života u svijetu. Koliko si pak blago Marija sakupila za nebo, ne da se reći, ta ona je i 12.000 dana sprovela u Gospodu.

Kad je pak nadošao i za nju čas smrti, bude po anđelima odnesena u bližnju crkvu, gdje joj sveti biskup Maksimin poda svetu Popudbinu — Svetu Pričest na polasku njezinome u vječnu domovinu. Sv. Maksimin dade svetu Mariju Magdalenu pokopati u grob od alabastra na spomen one posudice od alabastra, iz koje je dvaput pomazala Isusove noge.

Sve do godine 700 poslije rođenja Kristova bio je u velike čašćen njezin grob. Tada banuše u zemlju Arapi i opustošiše ju. Budući da pred Arapima ne bijaše nijedno mjesto sigurno, sakriše vjernici njezino tijelo, koje bude nađeno 1279. i sahranjeno u opatiji sv. Maksimina kod Aix-a. Kad je buknula u Franceskoj nesrećna revolucija 1789., opet bijaše pogibao za njezine relikvije. Ipak je pošlo za rukom nešto njezinih relikvija sakriti, a od godine 1804 opet se javno časte.

Prije negoli završimo, ogledajmo se još jedamput na njezin život! Tri nam se periode u njezinome životu umah ukazuju: život grijeha, život pokore, život svetosti. Koji život mi provodimo, koji život ti provodiš, draga čitatetjice? Ako si na putu pokore i kreposti — blago tebi. No ako stenješ pod jarmom ma i jednog smrtnog

grijeha, a to je i jedna svojevoljna grješna misao — jao tebi. Ali, ako i jesi u grijehu, ne očajaj ima i za tebe nade i popravka, košto to bilo i za Mariju. Ali, ali . . . treba da ideš stazom, kojom je pošla i Marija Magdalena, jer samo ta staza vodi u nebo, a to je staza iskrene pokore i ustrajnog života u kreposti do smrti.

Pedagog.

MAK.

Iz malo-ruskog prev. ZORA HEGEDÜS.

S djetešcem u naručju, hodala je po sobi — Majka Božja. — Brižno se naginjala nada nj, cjelivala jasnu kosu i već po deseti put poče mu pjevati svoju slatku uspavanku. Opjevala je u njoj miomirisan raskoš proljeća, modro nebo razgrijano toplinom Božje ljubavi, žuboreći potočić, nad kojim melodija prirode stvara neslušane još pjesme, potočić, koji se vijuga, ko sjajna svilena nit . . .

Dijete klonulo glavicom sve niže i niže na grudi majke — usnulo. Oprezno položi ga tad Marija na ubogu postelju, a sama bosa, kako je bila, pobrza u grad po lijek.

Poljem duvao jak vjetar, a s drveća padalo je usahlo, uvelo lišće. Da ne gubi vremena, uputi se Majka Božja kroz obližnje polje, s kojeg upravo spremiše susjedovo žito. Na raskršću bolesna bezlista vrba, spuštala je svoje grane, hvatajući za njenom suknjom. Među tim šibama, na sivoj, tankoj paučini, njihala se maljušna kriješnica. Daleko negdje, u osamljenom gnijezdu, javljala se čavka, sirota, dozivajući sitnu dječicu na povratak. No majka Božja se žurila. S bosih i poranjenih nogu tekla joj krv, ostavljajući za sobom trak, purpurnu česticu po strnini. U ljekarni čekalo je mnogo žena, a budući je ljekar redom posluživao, vratila se Majka Božja tek u sumračju kući. No dijete spavalo je spokojno, smiješeći se u snu.

Zorom, kadno je sunce na drijemajući Nazaret bacilo prve zrake svog svijetla, s prozora, s kojeg je Isus, svojim ručicama utirao rosu, vidjela se na polju dva reda maka, ko dva reda crvenijeh koralja. U jutarnjoj svježi treptjeli su na svojim visokim stabljikama ko živi, a žarko sunce cjelivaše purpurne im latice.

Kroz cio dan užurbala se djeca Nazareta da uberu od tog nebeskog cvijeća za sebe i za svoje. Ta oni će naskoro uminut, jer bliži se jesen, koja svojim kišama i ljutim vjetrovima šiba cvijeće, dok s njih ne izgine Božja krasota.

I mali „sin tesara“ pođe u toplo podne poigrati se s vršnjacima usrijed krasnog cvijeća. Kad se do volje naigrao, ubere ih lijepu kiticu i s veselim poklicima othrli kući.

Kraj prozora, sjedila mu majka i prela lan. Da uhvati svog malog u naručaj, sagne se, a On, obujmi joj glavu i u tren uresi joj kosu tim drhtajućim, plamenim cvijećem — carskom gloriolom. Puna tihog uzbuđenja, gledala je na njegovu radost Marija —

Od tog časa, usrijed polja, gdje hljeb svagdanji čovjeku raste svakog ljeta cvate ta staza Božja — niz koralja — mak.

KONFERENCE KRŠĆANSKIM ŽENAMA.

JAKA ŽENA.

SAVJEST.

DUPANLOUP.

Uprkos dosta velikog umora, gospođe, dolazim da vam i danas nastavim govoriti o ženi jakoj. Pozornost, kojom me slušate oduševljava me i tješi, ta zar nije to veleban prizor, gledati na okupu tolike kršćanske majke, koje upravo pobožnom pohlepnošću slušaju riječi, koje su kadikad i oštre.

Znadem da vam se svidjela slika jake žene, koju sam pred vašim očima razvio. Nije to malenkost, jer time sam vas potaknuo na to, da zavolite čitanje sv. Pisma, a rekoh vam, da se ono danas na žalost premalo čita.

Prihvaćam opet istu stranicu, o kojoj vam već razlagah. Bijasmo kod stiha: „O n a m u d o n o s i s a m o d o b r o, n i k a d a z l o, s v e d a n e ž i v o t a n j e g o v a“. Nijesam ju još posvema iscrpio, pružio sam vam tek pojedine cvjetove te lijepe kite, pa će ona i danas biti predmetom našega razmatranja.

Pružati uvijek dobro, nikada zlo, ta riječ kazuje sve i da sam vam tek nju jedinu rastumačio, a vi da se cio svoj život trsite nju provesti, mi bismo, i vi i ja, postignuli svoju svrhu.

Pitanje o dobru i o zlu, pitanje je uistinu znamenito. Sve je u tome, kako veli na nekome mjestu sv. Pismo, da se klonemo zla, a činimo dobro: Decline a malo et fac bonum. Izbor dakle između zla i dobra daje životu zaslugu, vrijednost i uzvišenost ili mu je na poniženje i na propast. Gospod sašao je sa nebesa da uzveliča dobro i uništi zlo. On je ustanovio bračni kršćanski vez, podijelio kršćanskoj ženi misiju da representira i uzdrži dobro u obitelji, te da zapriječi da ono ne bude ni potamnjeno ni istisnuto po zlu. Zato pak nužno je da znade pravedno razlikovati dobro i zlo, savjest da joj je poštena i odlučna, da upozna da je dobro ono, što je dobro, a zlo ono, što je zlo. Prorok Isaija izrekao je riječi, koje je vrijedno upamtiti: „J a o o n i m a, k o j i d o b r o d r ž e z a z l o, a z l o z a d o b r o.“ Još je gore,

činiti zlo, a držati ga za dobro, ili činiti dobro, a zvati ga zlo, jer onda je savjest pomućena. Ne varajte se, ne ostajte hotimice u tmini. Ah! zlo činimo tako često po slaboj svojoj naravi, ovakovih je nevolja pun svijet. Spoznamo li ponizno i iskreno, da smo skloni na zlo, imajući čvrstu volju za dobro, Gospod imat će milosrđe s nama, ta kršćanstvo ustanovljeno je, da nas očuva od zla, da oprašta, spašava i popravlja bijede čovječanstva. Ali, ako koja duša čini zlo, pa u svojoj pokvarenosti to zlo drži za dobro, ako se hotimice baca u tamu i kako se to na žalost češće zbiva, otklanja od sebe svako razjašnjenje o svojoj krivnji i svojim pogrješkama, svako osvijetlenje svog pravog stanja, ah, onda ne ima pomoći, sve je izgubljeno.

Misleći ovoga jutra na vas, sjetio sam se opet onih lijepih riječi sv. Pisma, koje sam vam kazivao u početku. Te su riječi na novo uzhitjele dušu moju. „Kao sunce kada se uzdiže na visine nebeske, obasjava svijet, tako je i kreposna žena ukras i sjaj svoje kuće." Da, kršćanska žena treba da je svijetlo, koje obasjava svoju okolinu, ona treba da nađe u svome srcu zraku i plamen, koji sve obasjava i grije. Ali znajte, da vam je zato stajati u svijetlu, a ne baciti se u tminu. Sunce kada se uzdiže u visine obasjava svijet, daje život, miris, sjaj cijeloj naravi, ali kada ga zastru magle i oblaci, sve je tužno i tamno. Kada žena nema više krasote i sjaja, što joj ga daje krepost, kada joj se sjene navuku u dušu, a ljage i mizerije u život, kakav sjaj može ona dati? Čime će opsipavati svoju okolinu, ako ne tamom i tugom?

Danas, nesrećom, ima za savjest kršćansku mnogo pogibli. Toliko zabluda, ne samo u nauci, već i u moralu, toliko krivih ideja, krivih načela, krivih tvrdnja, toliko sofisma, često na oko dobrih i zamamnih, razasuto je po svijetu, tako da onaj, koji hoće da ostane u istini kršćanstva i Evanđelja, treba velike jakosti duha i pravednosti srca. Branite se, gospođe, od bludnja, koje navaljuju na vašu vjeru. U tome se pogledu tako lako griješi; čita se sve, sluša sve s tobožnjeg razloga, da se o svemu može govoriti i izreći sud, a tako ulaze u našu dušu sjene i oblaci, koji kao nekim velom obaviju u nama istinu kršćansku i savjest našu, koje potamnjuju i poremećuju čuvstvo naše, da smo kršćani, pače i isti moral. Time dolazi se do posvemašnjega ušutkanja savjesti, do gotovo nemogućih protivurječja, do neke mješavine nabožnosti i svjetskoga duha, koju susrećemo tako često. Oh, koliko ima snage u savjesti jednostavnoj, pravednoj, iskrenoj, onoj, koju Evanđelje zove: Prostodušno oko.

Kršćanska žena, supruga i majka, ne samo da nastoji da je sama dobra, ona mora, ne mogu to dosta naglasiti, ustrajati u dobru, uzdržati ga oko sebe, objašnjivati, proglašivati ga; svoju okolinu, svoju djecu na dobro upućivati.

Molio sam vas, moje gospođe, da mi ovamo dovedete i svoje kćeri. Čini mi se, da ste mojoj želji udovoljile, jer ih evo vidim tu među vama. Njima ću sada da reknem važnu riječ. Velim im, da nikada ne će imati dosta povjerenja u svoje majke. Mogu potvrditi, a i milo mi je to reći pred njima, da držim pravim čudom, ako se mlada djevojka i žena ne strovali u ponor, ako nema povjerenja u pravu kršćansku majku, ako joj oholost oduzme ovo tako slatko i spasonosno povjerenje. Oholost, koja je uzrokom takovoj nesreći, zasljepljuje i zavarava ih, govoreći im, da nemaju ništa očekivati, nikakav savjet primati od onih, koje im je Bog dao za vođe i prijatelje vjerne i nesebične. A znadete li zašto ima toliko sigurnosti za mladu djevojku, ako se povjerava majci, ali onoj, koja je dostojna toga imena? Zato, jer ljubav srca materina uvijek je budna, pazi i upozoruje na pogibao. Samo treba da ima srčanost svoje dijete upozoriti i pogibao ukloniti, ma što bilo.

Kršćanska žena treba odlučno da zove dobro dobrim, a zlo zlim, nipošto pak, da joj slijepa ljubav i slabost materinska suzdrži na usnama istinu, ako je potrebno da ju rekne, ma bila ona i teška za dijete. Već vam rekoh, da morate biti svijetlo svomu suprugu, svojoj djeci, svima oko vas, da ste im svijetlo uvijek svojim primjerom, a kad ustreba i svojom riječi, reknite blago i odlučno, ali i s počitanjem i čvrstoćom: Non licet! „Nije dopušteno!" Tako ćete po riječi sv. Pisma, kako sam vam razjasnio, uvijek donijeti dobro, nikada zlo svojem suprugu i svojoj djeci.

Kazujte ove riječi svojem suprugu uvijek počitanjem, a svojoj djeci autoritetom, ali i počitanjem, jer i djecu treba počitavati. Ne ima stvora, ma bio i kako malen, koji nema pravo na počitanje. Mogu vam kazati, da videći dijete, ma bilo mu i tek četiri godine, osjećam se prinukanim, da to malo stvorenje usrdno i duboko počitujem. Ovo počitanje dat će vam i nužnu čvrstoću i odlučnost.

Upamtite dobro, da vaše dužnosti prema vašoj djeci nikada ne prestaju, ni onda, kada vaša djeca odrastu. Majka ostaje uvijek majka, ne smije nikada zaboraviti svojih dužnosti i prava. Da ih se odreče ili zaboravi rekavši sinu: „Sada si slobodan, ja ti ne imam ništa više da reknem, ti znaš što ti je činiti." Onda bi ona izdala sama uzvišeni svoj naslov majke. Posljedice mogu biti vrlo žalosne. Znadem jedan primjer, koji ću da vam pripovijedam.

Neka majka kršćanska, žena kreposna i rijetkih sposobnosti, ali slaba, imala je dva sina. Jednome bijaše sedamnaest, drugome nekoliko godina više. O Uskrsu sjećala je majka svoje sinove na ispunenje svojih kršćanskih dužnosti. Mlađi ju posluša, ali stariji krzmaše najprije, jer su ga zaveli primjeri drugova, napokom ne posluša majčine opomene. Sirota majka u svojoj slabosti popusti i reče mu: Uostalom, mili moj, tebi je dvadeset godina, ti si slobodan, radi

kako znadeš. To je tvoja stvar.“ Sin je ove riječi poslušao. Mladi je čovjek doduše potražio svog ispovjednika, ali ne, da se ispovijedi, već da mu reče: „Gospodine, držim da mi je dužnost da vas obavijestim, da ove godine ne ću obaviti svoje uskrsne ispovijedi. Moja mi majka daje slobodu, pa se njome i okorišćujem.“ Taj siromašni mladić izgubi pomalo svu vjeru, pođe stramputicom i oboli teško. Majka njegova stojeći kod samrtne postelje sina, tužna i zdvojna kuša dogovori mu o njegovoj duši. Mladi je čovjek pomno slušaše, ali dobacivši joj pogled, kojeg pero ne može da opiše ... reče joj: „Majko, Bog vam ne će oprostiti, vi ste me bacili u propast. Sjećate li se vi dana moje prve sv. Pričesti? Onda sam bio dobar i sretan; ali kasnije, jednog dana vi mi rekoste, da sam slobodan, da mi stavljate na volju ispovijedati se ili ne, i ja se više nijesam ispovijedao ni pričešćivao. Vi znate posljedice i evo zašto umirem!“ Poslušavši ipak suze i molbe materine, umre izmirivši se s Bogom. Vidite, do čega dovodi slabost matere.

Čuvajte se slabosti i ne izušćujte nikada riječi nesmotrenih, koje Bog nikada ne blagosilja, a koje bi vam vaša savjest uvijek predbacivala.

Ovu odlučnost, koju valja da imate u svojoj obitelji, imajte ju također i izvan vaše kuće, u društvu. I u svijetu podržavajte dobro, a borite se proti zlu. Ne upuštajući se sada u stanovite potankosti, velim vam, da majke imadu bditi i to brižno i ozbiljno na stanovite nakite i zabave svojih kćeri, a osobito da zabavâ ne bude odviše.

Bdijte pomno i ozbiljno i udaljujte od vaših kćeri sve pogibli prečestih i predugačkih zabava. Ja vam savjetujem odbijajte prečeste pozive. Vi velite da se bojite biti neučtive odbijajući. Eh, dobro! Birajte dakle između neučtivosti i pogibli, jer uistinu velika je pogibao za mlade duše biti izvržene rastresenostima za dugo vrijeme. Imajte samilosti s njima! Ispunjujte svoju dužnost, a ljudi neka govore, što ih volja. Konačno dat će vam pravo. A Bog će blagosloviti, ja vam obećajem, one majke, koje će znati biti jake i hrabre.

Prevela *Herma Kürschner.*

„EVO SLUŽBENICE GOSPODNJE“.

Kadgod te riječi izgovaram moleći pozdrav Gospi, vidim u duši svojoj skromnu kućicu u Nazaretu, a u kućici Onu skromnu Djevicu, koja je iste anđele zadivila svojom čistoćom i svetošću te pitahu: „Quis est ista? Tko je ova?“ — Ona, skromna Djevica, kraljica anđela, prijestolje mudrosti, kraljica neba i zemlje, kraljica

bez grijeha začeta veli: „Evo službenice Gospodnje“. Te riječi izgovaram uvijek s udivljenjem, ali da će mi se one u novom svijetlu prikazati nisam mislila. Dogodilo se to ovako:

Sjeđasmo — tri kolegice, davne druge i posestrine — u prijatnoj sobi i govorasmo o ženskom pitanju. Ja zagovaram mnijenje, da svaki čovjek, da i isto ono djevojče, koje svrši školu i stane zasluživati kruh mora svoje pravo poznati i cijeniti. Riječ pravo istovjetna je sa pravedan i pravednost. Pravednost je svojstvo, koje u najvećem stepenu pripisujemo Svevišnjemu. Ako se naš nebeski Otac brine za pravednost, nije nikakova krivica, ako se i mi žene i djevojke, po primjeru Njegovu brinemo za svoje pravo. Da, to je naša d u ž n o s t. Čovjek, koji nema čuvstva pravednosti, nema značaja, veli se. Ne braniti svoje pravo, nije dobrota ni krepost, već kukavština. A kukavac je vrlo hrabar, kad se vidi sa slabijim. Zato onaj, koji svoje pravo ne brani, sam je nepravedan prema drugima i ne će se protiviti, kad se pravo krši. On će mirno gledati, kad se tlače slabi, kad se događa ono, što Krist zabranjuje: „tlačiti udove i sirote“. Ako se držimo nauke Spasiteljeve: „Budite savršeni, kako je i Otac vaš na nebesima savršen“, to moramo nastojati po Njegovom primjeru i pravedni biti. Pravednost počinje spoznajom, da je pravo dobro neprocjenive vrijednosti. Žensko je pitanje, pitanje za p r a v o žene, a ženski pokret borba za p r a v e d n o s t ženske polovine čovječanstva . . .

Tu prekinu moje riječi zvuk zvona bližnje crkve, koje zvonjaše na pozdrav Gospi. Gospod stupio je među nas, zašutjesmo, da mu se tiho poklonimo.

Kad je zamro zvuk zvona, a mi još šuteći sjeđasmo udubene u razmišljanje, reče jedna od nas: „Evo službenice Gospodnje!“ To je stara neoboriva istina. Tu smo da služimo. Kako se to slaže s tvojom borbom za prava, s tvojom novom mudrošću.

Mislim da to pitanje glasno ili tiho mnogi govori, pa evo čujte što sam odgovorila:

„Evo službenice Gospodnje“, rekoh, to je i ostaje lozinka svake prave kršćanke, svake dobi, u svakom položaju i staležu. Službenica služi. Da služimo, za to smo rođene, zato određene, za to osposobljene. Tako je bilo i tako će uvijek biti. To nije samo tradicija, to je tako providnost Božja odredila. Uzalud bi to napadali protivnici vjere, oboriti toga ne bi mogli, a uspjeli bi možda tek prividno, časomice. Kršćanska bi se žena, da se i udalji, morala ubrzo vratiti da služi svojoj obitelji. Kršćanstvo nije neprirodno, ili protivno naravi, nego s ovom ide rukom o ruku, ne ubija, već rasvjetljuje i osposobljuje nas da nadvlađujemo. Dakle se tomu, da žena bude službenica, ne će kršćanka usprotiviti, već proti k r i v o m u s h v a ć a n j u v r i j e d n o s t i i d o s t o j a n s t v a n j e z i n a z v a n j a.

Pogledajmo na primjer muževe. Fridrik veliki nazivao se sam prvim službenikom države. Zar je tim mislio reći, da se smatra manje vrijednim, podređenim čovjekom, s kojim svaki radi što ga volja? Ne nipošto. On je mislio reći, da državu nosi na ramenima i u svom srcu, kao sluga teret na leđima. „Služim", veli mladić kad stupi pod barjak kraljev i hvata za pušku i mač. „Služim", veli i ponosno diže glavu, svijestan da mu je to časno. Služi, a nikome ne pada na um da ga stoga omalovažuje. Naprotiv, svak je uvjeren o važnosti njegove službe. Prožete važnošću svoje službe vidimo i sluge velike gospode. Od dostojanstva okrunjena gospodara prelazi nešto i na njegovu okolinu. Sluge i služavke kraljevskoga dvora drže nešto do sebe. Neka se vidi, da služe tako dostojanstvena gospodara. Zašto da kršćanke drugačije shvaćaju svoje zvanje? Zar ne služimo Gospodaru neba i zemlje? Zar nismo „službenice Gospodina", pred kim se prigiblju sva koljena? Veće časti, većega dostojanstva ne možemo polučiti, no ako smo službenice toga Gospodina. To dostojanstvo mora se čitati na licima našima, samo ako smo njime prožeti; to dostojanstvo pred samima nama uzdiže vrijednost našu, da nam bude nemoguće okaljati se grijehom, da, ni sniziti se do kaljuže sićušnosti, nad kojom tako uzvišen stoji Gospodar, kojemu služimo. Tim uzvišenim dostojanstvom ne može biti prožeta ona žena, koja u svome radu nalazi razlog svoju osobu omalovažavati, držati se manje vrijednom i podređenom, kao stvor koji nema nikakova prava, stvor koji potišteno i strašljivo stoji u životu. Zar ima službenica najvećega Gospodina, kao moliti oproštenje da je živa? Ne, učimo se od muževa, kako se služba visoko cijeni. Budimo i ostajmo „službenice Gospodnje", ali znajmo, da nas naš rad ne ponizuje već uzvisuje Pokazujmo dostojanstvo gospodara, kojemu služimo tim, da preziremo grijeh, prostotu i sićušnosti! S tim preziranjem spojeno je ono pravo pročišćeno spoznanje sebe samoga i svoga prava. Mi smo svomu dostojanstvu kao službenice najvećega Gospodina i dužne svoje pravo čuvati, da, u potrebi i braniti. Život sili milijune žena na rad za svagdanji kruh izvan kuće, izvan obitelji. Tu ne smije službenica najvećega Gospodina stajati, kao da je bez gospodara, ne smije svakome dozvoliti, njezino pravo, njezin rad, čast i život gaziti. Kao što se i služavka ćuti počašćenom, ako se njezin gospodar časti, tako se krnji i čast gospodara, ako mu se službenica omalovažuje.

Strpljivo me saslušale posestrime. Sjeđasmo još čas šuteći, a onda se zamišljene razišle.

Možda će tu misao koja čitateljica našeg lista dalje razviti?

Marija Hermann.

ZDRAVSTVO.

Hrana. Naše tijelo uz druge sastojine, što se nalaze u hrani, potrebuje i masti. Podusmina naše kože je vezivo, u kojemu imade naslagano više ili manje masti. Ta naslaga masti dobro nam dolazi kao loš vodić topline i kod promjene toplote. Tko posjeduje mnogo masti, zapravo odviše debeo je, a debljina nije zdravlje. Ljudi pretili redovito uzimlju suhu, nemasnu hranu, da ne postanu još pretiliji.

Čovjek treba da uzimlje i masne hrane. Ne mora se mast uzimati u formi slanine i sala, jer bi to mnogome čovjeku moglo lako omrznuti. Ima masti u lakše probavljivim jelima. Tako su vrlo zgodna, masna jela: mlijeko, skorup (vrhnje), maslac, ulje. Razumije se, da čovjek kao svagdje tako i u uzimanju masnih jela mora poznavati mjeru. Gore izbrojena masna jela vrlo su zgodna i za probavu, pa se mogu upotrebiti kao sredstva za uređenje probave. Budući da mast proizvodi toplotu našega tijela, znade se dogoditi nekim ljudima, da su im noge hladne baš poradi toga, što odvèć bježe od masnih jela.

Da li će čovjek uzimati u svojoj hrani više ili manje masti zavisi također i od toga, u kojemu kraju živi. Ljudi u tropskim, vrućim krajevima potrebuju vrlo malo masti, pa zato se ljudi u tim krajevima hrane hranom suhom. Naprotiv oni, koji nastavaju polarne, hladne krajeve trebaju mnogo topline, dosljedno i mnogo masti u svojoj hrani, zato se i hrane masnom hranom.

Pedagog.

KUĆANSTVO.

Petrolej se popravlja ako se u posudu u kojoj se petrolej drži saspe nešto kuhinjske soli. Sol čisti petrolej i čini da svijetlije gori.

Svježe mrlje od smole odstranjuju se s ruku i s odjela, ako se najprije ostružu nožem, što je više moguće, zatim namažu maslacem, mašću ili uljem, i tako stoje neko vrijeme namazane. — Onda se krpicom isperu zamazana mjesta. Ako nijesu mrlje posve izašle nataru se benzinom ili salmijakovom žestom.

Čuvanje ocjeli. Noževe i vilice, koje ne rabimo dulje vremena očuvat ćemo od rđe, ako ih zamotamo u nauljeni papir. Tko toga ne ima, neka osuši na peći ili štednjaku papir od novina, pa u nj zamota spomenute stvari.

Fine kožnate cipele zadrže sjaj i ostanu meke, ako se češće namažu bjelancem.

Čaše i staklo uopće bude sjajno i blistavo, ako se pere najprije u toploj, pa ispire u hladnoj vodi.

Salmijakova žesta, koja se upotrebljava za čišćenje lataka i kože i t. d. mora se razrediti sa 10 djelova vode. Sa čistom žestom nije dobro čistiti, jer je odviše jaka.

Da se kovnim posudama za kavu i čaj oduzme kovni tek, ulije se u posudu za kavu talog od kave pomiješan s vrućom vodom i ostavi nekoliko sati u njoj. To vrijedi i za čajnu posudu, samo se u nju ulije talog od čaja.

Poderani linoleum ne smije se iglom krpati, jer bi se još jače oštetio, već se uzme komad vunene tkanine namaže syntetikonom i na naličje nalijepi i pritvrdi, dok se ne osuši. Ako se oprezno i spretno postupa podrtina se gotovo ne opaža.

SVEGA PO MALO.

Austrijska vlada proti nećudorednoj štampi. Austrijsko ministarstvo financija izdalo je odredbu, kojom zabranjuje nećudoredne slike na omotima, u trafikama, gostionama i točionicama. U isto je doba ministarstvo nutarnjih posala poslalo dopis na sve oblasti, u kojem upozoruje na štetne posljedice nemoralne štampe, osobito na mjestima, koja su u blizini crkve, škole, uzgojnih zavoda, dječjih zabavišta, te mjesta kamo dolaze mlade osobe.

Žensko pravo glasa u Engleskoj otklonjeno. Engleska donja kuća otklonila je podnesenu zak. osnovu za žensko pravo glasa sa 222 proti 208 glasova. Za žensko pravo glasa glasovao je ministar Llyod George i Sir Grey, a proti ministar Asquith i kancelar Sir Harcourt.

Duhovne vježbe za učiteljice.

Dne 16. kolovoza o. god. počinju duhovne vježbe za učiteljice u samostanu čč. sestara milosrdnica u Zagrebu. Svršavaju 20. kolovoza.

DOPISNICA UREDNIŠTVA.

Bosanka. Stil i jezik Vaše radnje comme il faut! Molimo Vaše ime i adresu.

Ljubica. Tvoju lijepu pripovijetku primismo. Hvala! Hoćeš li nam se opet skoro javiti? Daj!

Z—a H—s, Zagreb. Vašoj je želji udovoljeno.

Vuku u Primorju. Vaša pjesmica nije dotjerana.

Molimo da uvažite!

Na adresu: Herma Kürscher, učiteljica, Zagreb, Jurišićeva ulica 30., šalju se samo rukopisi, a pretplate i reklamacije: Anka Kovačić, učiteljica, Kačićeva ulica 11.

Platili list „ZA VJERU I DOM“:

Za god. 1912. ili za god. koja je uz ime otisnuta.

Slava Božić, Križišće, K 3·—; Marija Bubanj, Križišće, K 3·—; Draga Samom, Križišće, K 3·—; Marija Grbac, Križišće, K 3·—; Milka Turina, Križišće, K 3·—; Danica Juričić, Križišće, K 3·—; Ivana Blažina, Križišće, K 3·—; Mihael Može, Grižane, K 3·—; Marija Šimunčić, Novalja, K 3·—; Danica Vichnal, Zagreb, K 3·—; Štefa Radanović, Zagreb, K 2·—; Amalija Mlinarić, Zagreb, K 3·—; Mijo Domladovac, Joungstown, K 48·—; Pavičić Ljubica, Kreševo, K 3·—; Marija Matković, Štefanje, K 3·—; Dragica Horvat, Kaldir, K 3·—; Josip Antolković, Draganec, K 3·—; Ruža Šradbec, Ludbreg, K 3·—; Ivana Prpić, Švica, K 3·— (i za 1911.); Marija Tomičić, Gjelekovac, K 3·—; Ema Milošević, Popovača, K 6·— (i za 1911.); Božica Kvaternik, Praputnik, K 3·—; Dr. Juraj Posilović, Zagreb, K 6·— (i za 1911.) Vida Tomac, Fužine, K 3·—; Jelisava Salzman, Morović, K 3·—; Vilka Kemić, Irig, K 3·—; Zora Potočki, Španovica, K 3·—; Marija Kiseljak, Križevci, K 3·—; Katica Kovačević, Gunja, K 3·—; Štefa Hörmann, Sarajevo, K 3·— (za 1911.); Marijina Kongregacija gospođica, K 2·—; Ester Grbić, Olib, K 6·— (i za 1911.) Katica Raškovć, Makarska, K 3·—; Gida Koprivčević, Brod n./S., K 3·—; Jelena Vučetić, Stajnica, K 3·—; Marija Švenda, Kozinšćak, K 3·—; grofica Gabrijela Pejachevich, Našice, K 3·—; Pučka škola Krajiška ul. Zagreb, K 3·—; Magdalena Kraljić, Rača, K 3·—; Mirica Rožman, Varaždin, K 2·—; Lucija Jazov, Travnik, K 2·—; Fanika Dolžan, Travnik, K 2·—; Sestre milosrdnice, Travnik, K 6·—; Marija Gašparović, Požega, K 2·—; Građansko gojište Zgb. samostan milosrdnica, K 50·—; Milka Seitz, Vel. Gorica, K 3·—; Milka Vidmarić, Ogulin, K 3·—; Stjepan Horvath, Podgajci, K 3·—; Filka Machildo, Brusje, K 3·—; Jelisava Schlacht, Preko, K 3·—; Katica Donat, Zemun, K 6·— (i za 1911.); Pavica Slišković, Sinj, K 3·—; Jelka pl. Kolarić, Križevci, K 3·—; Franjica Vitanović, Osijek, K 3·—; Anka Radović, Križpolje, K 3·—; Milka Bujan, Čeglji, K 4·— (i za 1911.); Mileva Ljubetić, Stivan, K 2·—; Čolig Marija, sv. Ivan-Zelina, K 3·—; Anka Trgovac, Sv. Ivan-Zalina, K 3·—; Mimica Lanović, Sv. Ivan-Zelina, K 3·—; Društvo „Polet“, Široki brijeg, K 3·—; Friderika Wolf, Mrzljalci, K 3·—; Djevoj. grad. škola, Zagreb, Samost. ul., K 3·—; Anka Sladović, Zagreb, K 3·—; Jakica Milat, Ponikve, K 4·— (i za 1911.); don Vid Potočnjak, Kraljevica, K 3·—; Jele Lonza, Zaton Mali, K 3·—; Jelka Domić, Ložišće, K 3·—; Ljubica Cerovski, Mlinoga, K 3·—; Marija Bratić, Vukovar, K 3·—; Katica Stolić, Baška voda, K 3·—; Šubašić Marija, Vukovagorica K 4·—

(i za 1911.); Marija Blazina, Ferenci, K 3·—; Malogurski Mara, Subotica, K 3·—; Messinger Fana, Sikirevci, K 3·—; Milica Jurišić, Šibenik-Varoš, K 3·—; Sazanić Tereza Ivanova, Vrhbovska, K 3·—; Uđa Pitarević, Blato na Korčuli, K 3·—; Društvo Marij. kćeri, Blato na Korčuli, K 3·—; Petković Vica, Blato na Korčuli, K 3·—; Petković-Kovač Milka, Blato na Korčuli, K 2·—; Marija Bošković, Sutomore, K 3·—; Mijo Turkalj, Srijemski Karlovci, K 3·—; Cvijeta Falconi, Vid, K 3·—; Emilija Pissinger, Hercegovac, K 3·—; Lina Jeričević, Korčula, K 2·—; Eugenija Lovrić, Velika, K 3·—; Filka Maračić, Prenat, K 3·—; Ivana Gomerčić, Otočac, K 6·— (i za 1911.); Dr. Ante Lončarić, Senj, K 3·—; Marica Vukelić, Dolnje Pazarište, K 3·—; Fulvija Marki, Polava, K 3·—; Zora Spišić, Sušak, K 3·—; Ljuba Kraljević, Zagreb, K 3·—.

Uprava i otpravništvo lista:

Anka Kovačić, učiteljica, Zagreb,
Kačićeva ulica br. 11.

kamo se neka šalju pretplate za list i eventualne reklamacije.

Rukopisi imadu se slati na ovu adresu:

Herma Kürschner, učiteljica, Zagreb,
Jurišićeva ulica br. 30.

Rukopisi se ne vraćaju.